

Nr 74.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 15, med förslag till lag om höjning av folkpensioner m. m.*

Propositionen avser en förhöjning av grundpensionerna sålunda, att ålderspension, tilläggs pension, änkepension eller hustrutillägg skall för år räknat höjas med belopp motsvarande sju indextillägg, varjämte det provisoriska tillägg, som beslutades av förra årets riksdag, även i fortsättningen skall utgå och inarbetas i folkpensionen. Därigenom skulle den sammanlagda förhöjningen bli för år räknat 240 kronor för änkepensionsberättigad och för hustru, som uppbär hustrutillägg, 320 kronor för gift pensionsberättigad, vars make åtnjuter ålderspension eller tilläggs pension eller vars hustru uppbär hustrutillägg, samt 400 kronor för annan pensionsberättigad (ensamstående). Dessutom skall bidrag enligt lagen den 26 juli 1947 om bidrag till änkor och änklingar med barn höjas med 240 kronor per år.

I och för sig innebär förslaget en länge väntad välbehörlig förstärkning av folkpensionerna, vilkas realvärde alltsedan den nya folkpensionsreformens ikraftträdande den 1 januari 1948 undergått en ständig sänkning genom penningvärdeförsämringen. Förslaget kan visserligen inte anses ge en rättmätig andel åt folkpensionärerna av produktionsstegringen eller den allmänna inkomstökningen. Inte heller ger det en rimlig kompensation för de förluster som folkpensionärerna fått vidkännas genom eftersläpningen i förhållande till levnadskostnadsstegringen. Det är för övrigt uppenbart, att många folkpensionärer även efter förslagets genomförande kommer att dragas med betydande försörjningssvårigheter och i varje fall endast kan räkna med en mycket knapp existens.

Det är därför nödvändigt att *garantier skapas för att standardförbättringen verkligen kommer folkpensionärerna till godo*. Förslaget ger en påtaglig förbättring i folkpensionärernas läge. I detta sammanhang vill vi erinra om att förslaget beträffande förhöjningarnas storlek nära nog exakt överensstämmer med det förslag den kommunistiska riksdagsgruppen framlade i motionerna i andra kammaren nr 148 och i första kammaren nr 110 vid riksdagens början förra året. Därvid föreslog vi, att grundpensionerna skulle höjas med 300 kronor för ensamstående folkpensionär och 480 kronor för två makar, att maximibeloppet för invalidpensionärerna höjdes på samma sätt och att änkepensionen höjdes med 180 kronor. Vidare yrkades

att indextillägg enligt gällande grunder skulle utgå på de sålunda förhöjda beloppen i sin helhet.

Med tillämpning av nu utgående indextillägg, eller 35 procent, innebar vårt förslag att en ensamstående pensionär skulle ha erhållit sammanlagt 1 755 kronor om året, två makar 2 808 kronor och änka 1 043 kronor. Härvid är givetvis inte bostadstillägg medräknat.

Propositionens förslag ger 1 750 kronor till ensamstående, 2 800 kronor till två makar och 1 050 kronor till änka.

I motiveringen till propositionen understrykes upprepade gånger, att förslaget avser att bereda folkpensionärerna en verklig standardförbättring. Av olika skäl kan man emellertid befara, att den avsedda standardförbättringen antingen reduceras eller helt försvinner. Framför allt kan man räkna med sådana konsekvenser på grund av det beslut riksdagen fattade i fjol om avskaffande av de statliga bostadstilläggen och deras ersättande med kommunala sådana. Huruvida bostadstillägg skall utgå eller ej blir helt beroende av kommunerna själva, liksom kommunerna bestämmer efter vilka grunder och med vilka belopp bostadstilläggen skall utgå. Det enda åläggande kommunerna fått är föreskriften, att i kommuner, där statliga tillägg nu utgår, skall de folkpensionärer, som före lagens ikraftträdande den 1 januari 1954 haft rätt till bostadstillägg, tillförsäkras bostadstillägg, motsvarande minst vad som utgått till dem i statliga bostadstillägg. Någon föreskrift till skydd för rätten till bostadstillägg för efter nyssnämnda tidpunkt tillkomna folkpensionärer existerar inte.

Uppenbart är, att då kommunerna icke har oavvislig skyldighet att utge bostadstillägg, så föreligger frestelsen för många kommuner att utnyttja av statsmakterna genomförda förbättringar i folkpensionsförmånerna som förevändning för att helt eller delvis komma ifrån bostadstilläggen. Så kan givetvis även bli fallet beträffande andra i kommunerna utgående förmåner till folkpensionärerna. Några som helst garantier mot dylikt missbruk föreligger i varje fall icke. Därigenom kan den åsyftade standardförbättringen helt eller delvis bli illusorisk.

För att skapa garantier mot eventuella försök att på dylikt sätt förminska värdet av vad som nu föreslås och i konsekvens med vårt yrkande vid fjolårets riksdag i motion nr 490 i första kammaren och nr 655 i andra kammaren har vi samtidigt härmed väckt motion med yrkande att kommunerna åläggas *skyldighet* att utge bostadstillägg enligt av oss närmare angivna grunder.

Vi anser dessutom att riksdagen i nu föreliggande sammanhang bör göra ett uttalande av mera allmän karaktär i avsikt att säkerställa, att den standardförbättring som nu avses i sin helhet kommer folkpensionärerna till godo.

Beträffande finansieringen föreslås i propositionen att riksdagen i princip beslutar om en höjning av pensionsavgifterna från nu utgående 1 procent

till 1,8 procent. Det betyder en ökning med 80 procent av nu utgående avgiftsbelopp. För de små och medelstora inkomstagarna är detta en icke obetydlig merbelastning. Sålunda skulle exempelvis den som tidigare erlagt 50 kronor om året efter höjningen få erlægga 90 kronor.

I motionen till förra årets riksdag, nr 111 i första kammaren, påyrkades av herrar Anton Norling och Ola Persson på uppdrag av den kommunistiska riksdagsgruppen att folkpensionsavgifterna skulle avskaffas och dessa i stället uttagas såsom vanlig statlig beskattning. I motiveringen framhölls bland annat, att folkpensionsavgifterna endast till ringa del täckte utgifterna för folkpensioneringen men att de däremot är särskilt betungande för de lägre inkomstagarna och verkar som en hård extrabeskattning. För dem skulle ett borttagande av pensionsavgifterna därför vara liktydigt med en skattelindring. Till detta kom att, enligt uttalande från sakkunnigt håll, borttagandet av pensionsavgifterna skulle innebära en avsevärd lättnad i arbetet för skattemyndigheterna. Något inkomstbortfall för statskassan kunde inte komma i fråga, då ju yrkandet innebar, att medlen i stället skulle tagas ut på den direkta statsbeskattningens väg.

Vi hävdar alltjämt, att finansieringen av folkpensioneringen liksom övriga sociala förmåner skall ske genom direkt beskattning och icke genom särskilda avgifter, och vi kommer i enlighet därmed att här på nytt ställa frågan om slopandet av folkpensionsavgifterna.

Med hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 15 beslutar göra det uttalandet, att den höjning av folkpensionsbeloppen, som kommer till stånd, icke bör tas till intäkt för en minskning av tidigare från kommunerna eventuellt utgående förmåner utan i sin helhet kommer folkpensionärerna till godo som en verklig standardhöjning, att riksdagen avböjer förslaget om ett principuttalande till förmån för en höjning av pensionsavgifterna och i stället uttalar sig för sagda avgifters slopande, samt att finansieringen som följd därav i sin helhet sker på den direkta statsbeskattningens väg.

Stockholm den 21 januari 1953.

Knut Senander.

Gerda Nilsson.

H. Hagberg.
